

Raadsstuk

Onderwerp: Samen voor elkaar
Reg.nummer: STZ/WWGZ/2012/172892

1. Inleiding

Samen voor elkaar staat voor actief werken aan een vitale samenleving. Aan een samenleving waarin kwetsbare groepen een vanzelfsprekende plek hebben. Gedragen door burgers en organisaties die zoveel mogelijk zelf oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken organiseren met een lokale overheid die dit ondersteunt en faciliteert.

Er vinden grote veranderingen plaats in het sociaal domein¹. We worden steeds ouder en vitaler. De vraag naar zorg groeit. Er komen steeds meer technologieën beschikbaar, de digitalisering schrijdt voort en voor onze dienstverlening en het ontmoeten van anderen maken we steeds meer gebruik van sociale media. Steeds meer taken worden door het Rijk aan gemeenten overgedragen. We kunnen de manier waarop we onze ondersteuning hebben georganiseerd verbeteren, maar we zullen het met minder geld moeten doen. Dat vraagt ons te zoeken naar slimmere, efficiëntere en integrale werkwijzen, arrangementen en samenwerkingsrelaties. En omdat we een vangnet willen houden voor de kwetsbaarste mensen in onze Haarlemse samenleving, moeten we keuzes maken en nieuwe mogelijkheden en kansen grijpen.

Samen voor elkaar gaat over de kansen om bestaande en nieuwe taken met elkaar te verbinden en te werken aan meer integraliteit. En dus gaat het over het ontwikkelen van nieuw beleid en nieuwe arrangementen, met behoud van en verbinding met datgene wat goed is, en doen we een ander beroep op de professionele expertise van partners in de stad, op ondernemerschap, dienstverlening en vrijwillige inzet. En we bevorderen dat alle burgers maximaal kunnen participeren aan onze samenleving.

Om die reden hebben wij al eerder de volgende **veranderboodschap** vastgesteld:

Het huidige systeem van maatschappelijke ondersteuning en activering (inclusief re-integratie) staat onder grote druk. In Nederland is er steeds minder geld voor professionele ondersteuning en begeleiding, terwijl de behoefte aan ondersteuning juist groeit. Er is een ander systeem nodig waarbij de overheid er enerzijds naar streeft om verbeteringen door te voeren en anderzijds een groter beroep doet op de burger, op de professionele partners, op solidariteit en zorgen voor elkaar.

Wat betekent dit voor Haarlem? We spreken iedereen aan op zijn of haar eigen verantwoordelijkheid; je kijkt eerst naar wat je zelf kunt doen. De gemeente neemt Haarlemmers minder bij de hand en stimuleert ze om ook verantwoordelijkheid te nemen voor de zorg aan anderen. Dit denken is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Haarlemmers hebben regie over hun eigen oplossing; wat kunnen zij wèl (eigen kracht);
- Haarlemmers kunnen, al dan niet met hulp, zelfstandig blijven functioneren (zelfredzaamheid);
- Haarlemmers doen mee vanuit de eigen mogelijkheden en vanuit wederkerigheid (actief burgerschap).

De gemeente biedt een goede basisinfrastructuur om Haarlemmers te steunen in hun zelfredzaamheid, en in hun hulp aan anderen. Voor mensen die tijdelijk de regie over hun leven kwijt zijn, is er maatwerk. Er is een vangnet voor de meest kwetsbaren.

In Haarlem maken we mét elkaar de stad; als inwoners, opvoeders, kinderen en jongeren, ouderen, ondernemers, sociaal-maatschappelijke organisaties en als gemeente. We zijn er samen voor elkaar.

Welzijn, gezondheid en zorg; Jeugd, onderwijs en sport en Werk en inkomen)

Samen voor elkaar verbindt de nieuwe taken die wij krijgen van het Rijk met de lokale vernieuwingen in ons sociaal domein. Het is het logisch vervolg op onze visie zoals verwoord in HOF2.0² en eerder, de nota 'Ontmoeten, verbinden en meedoen, beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning Gemeente Haarlem 2008-2011'³ en is in lijn met de uitgangspunten van de nota 'Kans en Kracht'.⁴

We zijn nu geruime tijd aan de slag met de opgave die verwoord is in Hof 2.0 en die verwoord staat in Kans & Kracht. Waar we vorig jaar nog verkennend aan de verdere doorontwikkeling van het maatschappelijke systeem voor activering en – ondersteuning begonnen, hebben we nu een stevig fundament gelegd.

Indeling in doelgroepen

De mate waarin wij ondersteuning willen bieden aan burgers en de mate waarin wij burgers aanspreken op hun eigen kracht, hangt samen met de mate van zelfredzaamheid. Zelfredzaamheid is het vermogen om zich te kunnen redden in de huidige situatie op een specifiek levensdomein.

Wij onderscheiden hierin drie groepen: zelfredzame burgers, burgers met tijdelijk, beperkt regieverlies en burgers met langdurig of permanent regieverlies. Uit de mate van zelfredzaamheid kan worden afgeleid welke vormen van ondersteuning en in welke intensiteit deze ondersteuning wenselijk of noodzakelijk is.

Volledig zelfredzaam (80%)	Beperkt/tijdelijk regieverlies (15%)	Langdurig/permanent regieverlies (5%)
De zelfredzaamheid is voldoende tot goed.	Beperkte zelfredzaamheid. Situatie is stabiel maar minimaal toereikend.	cliënt is niet zelfredzaam. Situatie verslechterd als niet wordt ingegrepen.
Betrokkene heeft geen zorgbehoefte, dan wel er is voorzien in een eventuele zorgbehoefte.	Betrokkene heeft zorgbehoefte waarin deels zelf wordt voorzien.	Grote zorgbehoefte waar de betrokkene niet zelf in kan voorzien.
Ondersteuning/begeleiding is niet nodig of is voldoende.	Ondersteuning/begeleiding kan worden verbeterd.	Extra ondersteuning/begeleiding is nodig.

Deze indeling in doelgroepen, en daarmee de mate van zelfredzaamheid, nemen we als basis voor de verdere transitie van het sociaal domein.

Leidende patronen

² Nota Hof 2.0: van visioen naar doen; registratienr.: 2011/129891; op 23 juni 2011 door de gemeenteraad vastgesteld.

³ Nota Ontmoeten, verbinden en meedoen, beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning Gemeente Haarlem 2008-2011, 2008/52185, 8 april 2008.

⁴ Kaderstelling voor het Strategisch Bedrijfsplan 2011–2014 Sociale Zaken en Werkgelegenheid Gemeente Haarlem: Kans en Kracht; registratienr.: 2011/194584; op 13 oktober 2011 door de gemeenteraad vastgesteld.

Ons huidige systeem is niet in zijn totaliteit optimaal georganiseerd. Op sommige terreinen hebben we de afgelopen jaren met onze partners vooruitgang geboekt, op andere zijn nog terreinen zijn nog verbeterlagen te maken.

Om succesvol te bouwen aan een nieuw systeem van ondersteuning en activering, met de 'stip aan de horizon' als wenkend perspectief, willen we op de nieuwe patronen steviger en/of sneller inzetten.

De acht leidende patronen voor de doorontwikkeling van het sociaal domein zijn:

1. De burger is het vertrekpunt
2. De burger met een probleem en is zelf verantwoordelijk voor zijn oplossing
3. Ondersteuning door het eigen sociale of buurtnetwerk staat centraal
4. Samenhang en afstemming in aanpak
5. Actief burgerschap op basis van verschillende vormen van vrijwillige inzet en wederkerigheid
6. Preventief en tijdig interveniëren
7. Integrale oplossingen vanuit leefsituaties van burgers
8. Opdrachtgeverschap van de overheid op basis van maatschappelijk resultaat (outcome) en functionele eisen

Voorwaarden voor resultaat

1. De informatievoorziening is goed.
2. Voldoende mogelijkheden voor een eigen en een buurtnetwerk.
3. Er is een vangnet voor de kwetsbaarste mensen.
4. Iedereen doet mee: burger, professional, ambtenaren en politiek.

We kunnen zeggen dat er sprake is van een breed gedragen beeld op welke leest het nieuwe systeem geschoeid moet worden. Dat leidden we af uit de hoge opkomst bij de verschillende bijeenkomsten (ca. 100 partners⁵ bij de sociale tafels op 6 maart, de actieve bijdrage van partners op de raadsmarkt en ruim 70 deelnemers op de reflectiebijeenkomsten op de conceptnota op 11 april, waar de meeste partners enthousiast waren en de lijnen gedeeld werden). Er is veel expertise in de stad die zij in willen zetten. We zijn er klaar voor om met onze partners nieuwe stappen te gaan zetten!

We zijn volop aan de slag. Voor de verdere doorontwikkeling hebben we een aantal besluiten van de Raad nodig, die nodig zijn om de transitie verder te kunnen richten. In de uitwerkingsvoorstellen (bijvoorbeeld over de praktijkwerkplaatsen of over invulling van taken) is dit voorgestelde kader uitgangspunt.

2. Voorstel aan de raad

Wij stellen de raad voor in te stemmen met:

1. de kaderstellende nota Samen voor Elkaar, met inbegrip van leidende patronen en randvoorwaarden, als uitgangspunt voor verdere beleids- en uitvoeringsprogramma's.
2. Er zijn geen financiële gevolgen, de middelen staan opgenomen in de begroting dan wel verwerkt in de kadernota 2012.
3. De mogelijke financiële risico's betrekken we bij begroting 2013

⁵ Inclusief diverse leden van de participatieraden

4. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit; de media krijgen een persbericht
5. Het college stuurt dit voorstel naar de gemeenteraad, nadat de commissie Samenleving hierover een advies heeft uitgebracht

3. Beoogd resultaat

Een herinrichting van het sociaal domein bevordert zelfredzaamheid, eigen kracht en actief burgerschap en is basis voor de transitie van een nieuw systeem dat past binnen de daarvoor beschikbare middelen (dus inclusief bezuiniging). De overheid bekijkt haar rol in de diverse werkgebieden opnieuw, om samen met partners en burgers uit de stad tot een goed systeem van ondersteuning en – activering te komen. De nieuwe verbindingen en innovaties moeten bijdragen aan meer resultaat voor de burger.

4. Argumenten

Samen voor elkaar: reikwijdte is het brede sociaal domein

Samen voor elkaar betreft het gehele sociaal domein zoals beschreven in de programma-begroting in het programma 3 (Welzijn, gezondheid en zorg), 4 (Jeugd, onderwijs en sport) en 7 (Werk en inkomen).

Samen voor elkaar: kader voor uitwerking alle beleids- en uitvoeringsprogramma's
In de uitwerking van de beleids- en uitvoeringsprogramma's (waarmee ook de decentralisaties) wordt dit kader (veranderboodschap, doelgroepen, leidende patronen) leidend. Het kader samen voor Elkaar (2012-2016) is daarmee tevens het beleidskader voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

Samen voor elkaar: jaarlijkse uitvoeringsprogramma's

Er zal jaarlijks een uitvoeringsprogramma Samen voor Elkaar worden opgesteld. Het uitvoeringsprogramma 2012 wordt separaat aan de raad ter kennisname aangeboden. Financiële besluiten hierover worden genomen in de kadernota.

Samen voor elkaar: financiële kaders

De financiële kaders voor het sociaal domein zijn leidend: het betreft de middelen behorende bij de programma's 3, 4 en 7 van de programmabegroting. Deze worden in de komende jaren gefaseerd aangevuld met de middelen die overkomen via de decentralisaties. Er zijn de nodige risico's binnen het sociaal domein. De wet werken naar vermogen gaat met grote bezuinigingen gepaard. De groeiende vraag naar zorg wordt financieel niet gecompenseerd: de decentralisatie Jeugd en Awbz komen met efficiencykortingen naar gemeenten. Binnen ons college hebben we afspraken gemaakt hoe wij omgaan met financiële risico's en eventuele tekorten. De kosten die samenhangen met ons transitieproces hebben we verwerkt bij de kadernota 2012. De mogelijke financiële risico's nemen we mee bij de begrotingsbehandeling, gezien er nog veel onzekerheid bestaat over de beschikbare middelen van de decentralisaties.

5. Kanttekeningen

Samen voor elkaar: met minder middelen meer doen

Nieuwe taken komen met efficiencykortingen naar de gemeente.
Rijksbezuinigingen en lokale bezuinigingen maken keuzes noodzakelijk. Samen voor elkaar gaat dus ook over: met minder middelen meer doen.

Gevolgen val kabinet Rutte

Als gevolg van de recente val van het kabinet Rutte, bestaat er een kans op uitstel van de decentralisatie Wet werken naar vermogen en Begeleidingsfunctie Awbz. Gelet op de discussies in de Tweede Kamer, is de mogelijkheid reëel dat de behandeling van deze wetsvoorstellen 'controversieel' wordt verklaard en uitgesteld tot na de vorming van een nieuwe regering. Dit heeft overigens geen gevolgen voor de patronen en randvoorwaarden waarmee wij het transitieproces Sociaal Domein willen vormgeven. Het heeft wel gevolgen voor het uitvoeringsprogramma, onderdeel decentralisaties.

6. Uitvoering

Wij stellen voor 2012 een uitvoeringsprogramma op dat zal bestaan uit staand beleid en voorbereiding transitie (decentralisaties en praktijkwerkplaatsen)
Onderdeel van het uitvoeringsprogramma 2013 is deze beide delen te integreren.

Samengevat bestaat het uitvoeringsprogramma 2012 uit:

- De voorbereiding van de decentralisaties die gefaseerd per 2013 worden ingevoerd. Na de overkomst van deze taken maken ze integraal onderdeel uit van het sociaal domein.
- De uitvoering van 'staand' beleid binnen de huidige Wet maatschappelijke ondersteuning
- De onderzoeken van nieuwe arrangementen en innovaties in de praktijkwerkplaatsen
- De herijking en transitie van de huidige programma's 3, 4 en 7 naar één programma Sociaal domein voor de programmabegroting 2014 inclusief verankering cultuurverandering en innovatie.

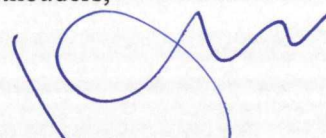
7. Bijlagen

1. Nota Samen voor elkaar
 - A. Prestatievelden en doelgroepen Wet Maatschappelijke Ondersteuning
 - B. De decentralisaties nader toegelicht
 - C. Resultaten participatie en inspraak
 - D. Sociale profielen en stapelingseffecten
 - E. Financiële analyse
 - F. Woordenlijst

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. de kaderstellende nota Samen voor Elkaar, met inbegrip van leidende patronen en randvoorwaarden, als uitgangspunt voor verdere beleids- en uitvoeringsprogramma's.
2. Er zijn geen financiële gevolgen, de middelen staan opgenomen in de begroting dan wel verwerkt in de kadernota 2012.
3. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit; de media krijgen een persbericht
4. Het college stuurt dit voorstel naar de gemeenteraad, nadat de commissie Samenleving hierover een advies heeft uitgebracht

Gedaan in de vergadering van (wordt ingevuld door de griffie)

De griffier

De voorzitter